
ДО ЮВІЛЕЮ ГЛІБА ЮРІЙОВИЧА ІВАКІНА

30 січня 2017 року виповнилося 70 років видатному українському археологу, фахівцю з історії та археології Києва, заступнику директора Інституту археології НАН України з наукової роботи, завідувачу відділу археології Києва, доктору історичних наук, професору, член-кореспонденту НАНУ, лауреату Державної премії України в галузі науки і техніки Глібу Юрійовичу Івакіну.

Гліб Юрійович народився у м. Києві в родині відомого науковця-шевченкознавця, письменника, лауреата шевченківської премії Юрія Олексійовича Івакіна. Його дід – Олексій Андрійович Івакін – був відомим медиком, професором, завідувачем кафедри анатомії КДУ та Київського медичного інституту.

Після закінчення у 1970 році Київського державного університету ім. Тараса Шевченка та служби в групі радянських військ у Німеччині (1970–1972) Г.Ю. Івакін працював старшим науковим співробітником Державного історико-архітектурного заповідника «Софійський музей», а з липня 1974 р. перейшов на роботу до відділу археології Києва Інституту археології, де пройшов шлях від лаборанта до завідувача відділом та заступника директора Інституту по науці.

Відділ археології Києва, до якого лаборантом перейшов Г.Ю. Івакін, був створений у 1970 р. як Київська постійнодіюча експедиція (на правах відділу) і під керівництвом П.П. Толочка, об'єднав як відомих науковців – М.Ю. Брайчевського, С.О. Висоцького, В.К. Гончарова, С.Р. Кілієвіч, так і молодих дослідників – Я.Є. Боровського, К.М. Гупало, І.І. Мовчана, М.А. Сагайдака, В.О. Харламова. Інтенсивні та масштабні рятувальні археологічні роботи, що розгорнулися під керівництвом П.П. Толочка були гарною школою для молодого науковця, сформувавши сферу його наукових інтересів на все життя – рятувальні археологічні дослідження Києва. Зараз важко скласти перелік усіх археологічних об'єктів, у дослідженнях яких брав участь Г.Ю. Івакін – спочатку як лаборант, науковий працівник, а пізніше керівник (Подільського загону Київської постійно-

діючої експедиції (1980–1984), а з 1996 р. – як керівник Архітектурно-археологічної експедиції Інституту археології НАН України). Багато-річні розкопки на Подолі – зруби на трасі будівництва метрополітену, ремісничі майстерні на вул. Шекавицькій, вірменська церква XIV–XV ст., католицький храм XVII ст., квартали Гончарі та Кожум'яки XVII–XVIII ст.; масштабні дослідження визначних пам'яток Києва, що було зруйновано у XX ст. – церква Успіння Богородиці Пирогощі, Михайлівський Золотоверхий монастир, територія Печерського монастиря з Успенським собором та трапезною XII ст., рештки Десятинної церкви. Безпрецедентні за площею дослідження на території Старого Арсеналу Київської фортеці.

Але не лише новобудовні дослідження складають науковий доробок ювіляра. Сфера його наукових інтересів охоплює практично всі напрямки археологічних та історичних досліджень середньовічного Києва. Детальний розгляд археологічних та історичних джерел став основою спочатку для кандидатської дисертації «Київ во второй половине XIII – первой половине XVI вв.» (1985), а потім і для докторської за монографією «Історичний розвиток

Киева XIII – першої половини XVI ст.» (1997). Праці вченого відзначаються новаторським підходом до проблематики та комплексністю досліджень. Залучивши широке коло джерел, долаючи чисельні стереотипи, що панували у вітчизняній історіографії, Г.Ю. Івакін вперше показав, що незважаючи на величезну катастрофу, якої зазнав Київ у 1240 р., життя у місті не припинилося і продовжувало розвиватися на засадах давньоруської культури.

Не менш важливими є роботи ювіляра в галузі архітектурної археології. Масштабні дослідження архітектурних пам'яток, що були знищені у XX ст., були неможливі без розуміння самої суті давньоруської архітектури. Відновлення церкви Успіння Богородиці Пирогощі, Михайлівського Золотоверхого монастиря, Успенського собору Києво-Печерського монастиря не відбулося б, якби не активна роль ювіляра у їх дослідженні та інтерпретації знайденого. Нові дослідження решток Десятинної церкви дозволили переглянути наші уявлення про історію створення цієї видатної давньоруської пам'ятки.

Г.Ю. Івакін постійно бере активну участь у регіональних та міжнародних наукових конференціях. Він автор близько 300 наукових праць зокрема «Київ в XIII—XV веках» (1982), «Оповіді про стародавній Київ» (1982). «Історичний розвиток Києва XIII – середини XVI ст.» (1996). Вагомим є його внесок у створення фундаментальних колективних праць — «Новое в археологии Киева» (1981), «Історія Києва», в 3 томах

(1986), «Археология УССР» (1987), «Давня історія України» (2000) тощо.

Як завідувач відділу археології Києва і заступник директора Інституту археології НАН України з наукової роботи Г.Ю. Івакін постійно веде наукову роботу як на рівні відділу, так і інституту в цілому. Він є заступником голови Вченої ради Інституту та Спеціалізованої ради для захисту докторських дисертацій з археології, членом спеціалізованої ради для захисту дисертацій Інституту сходознавства ім. А.Ю. Кримського, членом експертної ради з історичних наук Департаменту атестацій Міністерства освіти України. Окремо слід відзначити діяльність ювіляра як секретаря Українського національного комітету візантиністів. Він допомагає організувати участь українських науковців у роботі міжнародних конгресів візантиністів, налагоджує контакти і співпрацю між вченими.

Крім наукової роботи не можна не відзначити активну громадську позицію Г.Ю. Івакіна. За його безпосередньої участі відбувалося створення охоронних та заповідних зон у м. Києві, багато років поспіль він був членом науково-методичних рад Міністерства культури України, Мінрегіонбуду України та інших установ. Г.Ю. Івакін брав активну участь у створенні Зводу пам'яток історії та культури, брав участь у відродженні Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Вітаючи Гліба Юрійовича з 70-річчям ювілеєм, бажаємо йому міцного здоров'я та творчої наснаги.

Друзі та колеги